

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi alueiden kehittämistä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 12 §:n muuttamisesta sekä Maaseutuvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annettua lakia niin, että siihen lisättäisiin säännökset vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston hallinto- ja todentamisviranomaisesta, toimenpideohjelman valmistelusta sekä rahaston teknisen avun hyväksyttävyydestä.

Lisäksi Maaseutuvirastosta annettua lakia esitetään muutettavaksi niin, että Maaseutuviraston tehtäviin lisättäisiin vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston hallintoviranomaistehtävät.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Suomessa on vuosina 1996–2013 jaettu Euroopan unionin ruoka-apua. Ruoka-apuohjelma oli osa yhteistä maatalouspolitiikkaa ja ohjelma on ollut kokonaan Euroopan unionin rahoittama. Ohjelman alkuperäisenä tarkoituksena oli purkaa Euroopan interventiovarastoja eli maatalouden ylijäämävarastoja. Se oli osa maatalousmarkkinoiden hallintaa. Myöhemmin ruoka-apuohjelmassa on ostettu jaettavia elintarvikkeita pääasiassa markkinoilta, sillä interventiovarastoja ei ole ollut kuin vähäisessä määrin. Unionin yleinen tuomioistuin päätti, ettei elintarvikkeita voi maatalouspolitiikkaan kuuluvan ohjelman puitteissa ostaa muualta kuin interventiovarastoista, minkä vuoksi ohjelma päättyi vuoden 2013 lopussa.

Maa- ja metsätalousministeriön interventioyksikkö hoiti toimivaltaisena viranomaisena elintarvikejakelun hallinnoinnin 30.4.2007 saakka. Ohjelman hallinnointi siirtyi sen jälkeen Maaseutuvirastolle. Suomen Euroopan unionilta saama määräraha on katettu avustustuotteiden hankinta ja niiden kuljetuskustannuksia sekä avustusjärjestöille tukiohjelman toteuttamisesta aiheutuneita hallintokuluja. Kansallisia kustannuksia on syntynyt elintarvikkeiden varastointi- ja jakelupalveluista. Elintarvikeapuna jaettavat tuotteet ovat olleet hyvin säilyviä peruselintarvikkeita.

Euroopan unionin ruoka-apujärjestelmä korvataan vuosina 2014–2020 vähävaraisimmille suunnatulla eurooppalaisen avun rahastolla, josta voidaan tarjota joko elintarvikeapua tai perushyödykkeitä. Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen rahaston tavoitteena on edistää sosiaalista yhteenkuuluvuutta Euroopan unionissa myötävaikuttamalla Eurooppa 2020 -strategian tavoitteeseen vähentää köyhyydessä ja syrjäytymisvaarassa elävien ihmisten määrää. Rahaston erityistavoitteena on lieventää köyhyyden

pahimpia muotoja tarjoamalla aineellista tukea. Rahastolle osoitetaan rahoituskehuksesta 2,5 miljardia euroa, joka tulee käyttää täysimääräisesti kaikissa jäsenvaltioissa. Lisäksi jäsenmaat voivat vapaaehtoisesti käyttää koheesiopolitiikan varoistaan vielä miljardi euroa lisää rahaston toimintaan. Jokaisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa on valmisteltava vähävaraisten avun ohjelma. Suomen osuus tulee olemaan 22,5 miljoonaa euroa. Suomessa rahastoa käytetään elintarvikkeiden jakamiseen vähävaraisimmille. Rahaston ei ole tarkoitus korvata jäsenvaltioissa muita köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi tehtäviä toimenpiteitä.

Rahastoa koskevat Euroopan unionin säännökset ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 223/2014 vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta. Rahaston toimintaan sovelletaan lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU, Euratom) N:o 966/2012 annettu yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 kumoamisesta (varainhoitoasetus).

Samalla kun elintarvikeapu siirtyy Euroopan ruoka-apumenettelystä vähävaraisimmille suunnatun rahaston mukaiseen menettelyyn, niin ohjelman jäsenvaltiolle kuuluva vastuu siirtyi työ- ja elinkeinoministeriölle. Alueiden kehittämisestä ja rakennerahasto-toiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 12 §:ssä on säädetty, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaa rahastoon liittyvistä jäsenvaltiolle kuuluvista velvoitteista. Jäsenvaltion tehtävät on lueteltu vähävaraisten rahaston asetuksen 30 artiklassa. Näihin tehtäviin kuuluu muun muassa 31 artiklan mukaisten viranomaisten nimeäminen ohjelman hallinnointia ja tarkastusta varten. Ohjelman tarkastusviranomaistehtävät hoidetaan valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä.

Kuhunkin jäsenmaahan valmisteltaisiin yksi toimenpideohjelma. Ohjelmasta jaettaisiin kumppaniorganisaatioiden avulla ruokaa vähävaraisimmille. Aineellinen apu on annettava vastikkeetta. Suomessa eri aluekehitykseen liittyvien EU-ohjelmien hallinnoinnin edellyttämät viranomaiset nimetään lailla. Hallinto pohjautuisi rakennerahastoille esitettyä sääntelyä vastaavalle säännöille tietyin poikkeuksin. Hallinto edellyttäisi hallinto- ja todentamisviranomaisen sekä erillisen tarkastusviranomaisen nimeämisen. Jäsenvaltiot voisivat käyttää toimeenpanossa Euroopan sosiaalirahaston yhteydessä nimettyjä viranomaisia ja käyttöön otettuja menettelyitä. Ohjelman hallinnointi sisältäisi vuosittaiset raportit, seurantatiedot, tarkastuslausunnot komissiolle ja tilien tarkastelun. Lisäksi EU:n maksusuudet täytyy 11 prosentin ennakkomaksun jälkeen hakea maksupyynnöin. Jäsenmaalta edellytettäisiin myös etukäteisarvioinnin suorittamista ja tiedotustoimenpiteitä.

Jäsenmaa voisi käyttää enintään 5 prosenttia rahoituksesta teknisenä tukena rahaston hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin. Komission aloitteesta käytettävälle tekniselle tuelle varattaisiin 0,35 prosenttia. Komissio käyttäisi teknistä tukea mm. kokemusten vaihtoon tarkoitettun foorumin ylläpitämiseen sekä erilaisiin selvityksiin ja jälkikäteisarviointiin.

Esityksen tavoitteena on määritellä vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston hallinto-, todentamis- ja tarkastusviranomaisen sekä rahastoa koskevan toimenpideohjelman valmistelusta vastaava taho sekä ohjelman hyväksymismenettely.

1.1 Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastojen hallinnoinnista

Alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 12 § ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 1 momentissa olisi nykyistä vastaava säännös siitä, että vähävaraisten rahastoa koskevista jäsenvaltiolle kuuluvista tehtävistä sekä toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Yleisasetuksen 5 artiklan mukaisesta kumppanuudesta vastaa alue- ja

rakennepolitiikan neuvottelukunta. Ohjelman valmistelusta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Ohjelmaa valmistellaan yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön ja Maaseutuviraston kanssa. Toimenpideohjelmaluonnokset käsitellään säännöllisesti alue- ja rakennepolitiikan yhteistyöryhmässä, joka on koottu yleisasetuksen 5 artiklan kumppanuussääntöjen mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimenpideohjelman hyväksymismenettelystä, joka vastaa rakennerahasto-ohjelman hyväksymismenettelyä. Vähävaraisten rahaston poikkihallinnollisen hallinnointitavan vuoksi asiasta ehdotettaisiin säädettävän nimenomaisesti tässä viittaussäännöksen sijaan.

Pykälän 3 momentissa nimettäisiin ohjelmaa hallinnoiva hallintoviranomainen, joka olisi Maaseutuvirasto. Maaseutuvirastolla on Euroopan unionin ruoka-apua hallinnoineena viranomaisena asiaan tarvittavaa osaamista sekä muut valmiudet hoitaa hallintoviranomaisen tehtävät. Todentamisviranomaisen tehtävät hoidettaisiin kokonaisuuden hallinnan kannalta työ- ja elinkeinoministeriössä, koska varat ovat rakennerahastomomentilla. Valtiovarainministeriön controller-toiminnon yhteydessä riippumattomana toimiva rakennerahasto-ohjelman tarkastusviranomaisen hoitaisi myös vähävaraisten rahaston toimenpideohjelman tarkastukset. Tarkastusviranomaisen hoitaisi myös riippumattoman tarkastuselimen tehtävät.

Pykälän 4 momentissa on kuvattu teknisen tuen käyttöön liittyvät säännökset. Teknistä tukea käyttäisi Maaseutuvirasto.

Pykälän 5 momentin mukaan valtioneuvosto voisi antaa tarkemmat säännökset toimenpideohjelman valmistelusta, ja ohjelman hallinto- todentamis- ja tarkastusviranomaisen tehtävistä.

1.2 Laki Maaseutuvirastosta

Maaseutuvirastosta annetun lain (666/2006) 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan Maaseutuvirastolle kuuluisivat vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahaston hallintoviranomaistehtävät.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vähäraaisten rahastolle on valtiontalouden kehyksissä varattu varoja seuraavasti:

Milj. euroa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
FEAD	3,032	3,093	3,154	3,218	3,282	3,348	3,414	22,541
FEAD valtio	0,535	0,546	0,557	0,568	0,579	0,591	0,602	3,978
Yhteensä	3,567	3,639	3,711	3,786	3,861	3,939	4,016	26,519

Varojen määrästä 5 prosenttia voidaan käyttää tekniseen tukeen. Tekninen tuki menisi kokonaan ohjelman hallintoviranomaisena toimivalle Maaseutuvirastolle ja siitä kateetaan hallinnointiin tarvittavat henkilötöyövuosilisäykset.

2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maaseutuviraston on arvioitu tarvitsevan 2,5 henkilötöyövuotta toimenpideohjelman hallinnointiin.

3 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön ja Maaseutuviraston kanssa. Hallituksen esitysluonnos on ollut kirjallisessa käsittelyssä alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt, järjestöt sekä maakuntien liitot ja valtion aluehallinto.

4 Voimaantulo

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2014.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

*Lakiehdotukset***Laki****alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista
annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 12 § seuraavasti:

12 §

*Vähävaraisimmille suunnatun
eurooppalaisen avun rahasto*

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 (*vähävaraisten rahastoasetus*) mukaisista jäsenvaltiolle kuuluvista tehtävistä. Vähävaraisten rahastosta rahoitetun toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta sekä yleisasetuksen 5 artiklan mukaisesta kumppanuudesta vastaa 13 §:ssä tarkoitettu alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta.

Valtioneuvosto päättää ohjelmaehdotuksen ja ohjelman muuttamista koskevan ehdotuksen antamisesta Euroopan komissiolle. Työ- ja elinkeinoministeriö voi kuitenkin tehdä Maaseutuvirastoa kuultuaan ohjelmaan sellaisia muutoksia, jotka eivät ole merkityksellään huomattavia eivätkä muuta ohjelmalle osoitettavan kansallisen julkisen rahoituksen kokonaismäärää.

Toimenpideohjelman hallintoviranomaisena toimii Maaseutuvirasto ja todentamisviranomaisena työ- ja elinkeinoministeriö, jotka hoitavat niille vähävaraisten rahastoasetuksessa säädetyt tehtävät.

Toimenpideohjelman tarkastusviranomaisena toimii 10 §:ssä tarkoitettu rakennerahasto-ohjelman tarkastusviranomainen. Tarkastusviranomaisen tehtävistä säädetään vähävaraisten rahastoasetuksessa. Tarkastusviranomainen vastaa myös vähävaraisten rahastoasetuksen 35 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastuselimen tehtävistä.

Toimenpideohjelman teknistä tukea käytetään vähävaraisten rahastoasetuksen 27 artiklan 4 kohdan mukaisiin toimenpiteisiin. Maaseutuvirasto voi käyttää teknistä tukea työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymän teknisen tuen käyttösunnitelman perusteella. Teknistä tukea voidaan käyttää mainitun asetuksen 22 artiklassa tarkoitettuna tukikelpoisuusaikana.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpideohjelman valmistelusta sekä hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen tehtävistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki**Maaseutuvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Maaseutuvirastosta annetun lain (666/2006) 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 314/2007 ja 36/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Edellä 1 ja 2 momentissa säädettyjen tehtävien lisäksi Maaseutuvirasto hoitaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 223/2014 säädetyn rahaston hallintoviranomaistehtävät.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____.

Helsingissä 17 päivänä huhtikuuta 2014

Pääministerin estyneenä ollessa, ulkoasiainministeri

ERKKI TUOMIOJA

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*

Rinnakkaistekstit

1.

Laki**alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain (7/2014) 12 § seuraavasti:

<i>Voimassa oleva laki</i>	<i>Ehdotus</i>
<p>12 §</p> <p><i>Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto</i></p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (<i>vähävaraisten rahasto</i>) mukaisista jäsenvaltiolle kuuluvista tehtävistä.</p> <p>Ohjelman tarkastusviranomaisen toimii valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnon yhteydessä.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä.</p>	<p>12 §</p> <p><i>Vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahasto</i></p> <p>Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annetun Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 223/2014 (<i>vähävaraisten rahastoasetus</i>) mukaisista jäsenvaltiolle kuuluvista tehtävistä. <i>Vähävaraisten rahastosta rahoitetun toimenpideohjelman valmistelusta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. Valmistelun ja toimeenpanon yhteensovittamisesta sekä yleisasetuksen 5 artiklan mukaisesta kumppanuudesta vastaa 13 §:ssä tarkoitettu alue- ja rakennepolitiikan neuvottelukunta.</i></p> <p><i>Valtioneuvosto päättää ohjelmaehdotuksen ja ohjelman muuttamista koskevan ehdotuksen antamisesta Euroopan komissiolle. Työ- ja elinkeinoministeriö voi kuitenkin tehdä Maaseutuvirastoa kuultuaan ohjelmaan sellaisia muutoksia, jotka eivät ole merkityksellään huomattavia eivätkä muuta ohjelmalle osoitettavan kansallisen julkisen rahoituksen kokonaismäärää.</i></p> <p><i>Toimenpideohjelman hallintoviranomaisena toimii Maaseutuvirasto ja todentamisviranomaisena työ- ja elinkeinoministeriö, jotka hoitavat niille vähävaraisten rahastoasetuksessa säädetyt tehtävät.</i></p> <p><i>Toimenpideohjelman tarkastusviranomaisena toimii 10 §:ssä tarkoitettu rakennera-</i></p>

	<p><i>hasto-ohjelman tarkastusviranomaisen. Tarkastusviranomaisen tehtävistä säädetään vähävaraisten rahastoasetuksessa. Tarkastusviranomaisen vastaa myös vähävaraisten rahastoasetuksen 35 artiklan 2 kohdan mukaisen riippumattoman tarkastuselimen tehtävistä.</i></p> <p><i>Toimenpideohjelman teknistä tukea käytetään vähävaraisten rahastoasetuksen 27 artiklan 4 kohdan mukaisiin toimenpiteisiin. Maaseutuvirasto voi käyttää teknistä tukea työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymän teknisen tuen käyttösuunnitelman perusteella. Teknistä tukea voidaan käyttää mainitun asetuksen 22 artiklassa tarkoitettuna tukikelpoisuusajankana.</i></p> <p><i>Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpideohjelman valmistelusta sekä hallintoviranomaisen, todentamisviranomaisen ja tarkastusviranomaisen tehtävistä.</i></p> <p style="text-align: center;">_____</p> <p><i>Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu- ta 20 .</i></p> <p style="text-align: center;">_____</p>
--	--